

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY -
INFRASTRUKTÚRA, KRITIKUS
INFRASTRUKTÚRA BIZTONSÁG**

Időszak:

2014. január

Dátum:

2014. február 18.



SZÁZADVÉG
ALQJITVÁNY



SZÁZADVÉG
gazdaságkutató zrt.



STRATEGOPOLIS
KÖZMUNKA- ÉS TANULMÁNY- ÉRTÉKELÉSI KÖZPONT

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült.

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló.....	1
1 Monitoring	4
1.1 Hitelezési körkép	5
1.1.1 Lakossági szegmens	5
1.1.2 Vállalati szegmens	8
1.2 Kamatkörnyezet és kockázati megítélés	10
2 Elemzés: A nem teljesítő hitelek állományának növekedése és a devizahiteles intézkedések Magyarországon	14

Vezetői összefoglaló

A háztartások decemberben is hiteltörlesztői pozícióban voltak, azaz több hitelt fizettek vissza, mint amennyi újat felvettek. A szezonálisan kiigazított adatok szerint a teljes nettó hiteltörlesztés az előző hónaphoz hasonlóan alakult, 38,4 milliárd forintnak felelt meg. A nettó forint-hitel törlesztés 7,6 milliárd forintot tett ki, miközben devizában 29,4 milliárd forinttal maradt el a hitelfelvételi tranzakciók mértéke a visszafizetésektől. A nyers adatokat vizsgálva kismértékben csökkent az újonnan kihelyezett forint alapú lakáscélú hitelek volumene a tizenkettedik hónapban. Decemberben 34 milliárd forintnak felelt meg a lakáscélú hitelek törlesztése, ami nagyobb hitel visszafizetést jelent a megelőző 12 hónap átlagánál.

Decemberben tovább folytatódott a lakosság kamatterheinek mérséklődése. A hónap folyamán 12, valamint 20 bázisponttal csökkentek a forint lakáscélú és szabad felhasználású hitelek kamatai. Eközben az állomány legnagyobb részét kitevő svájci frank hitelek kamatterhe nem változott. A svájci frank alapú szabad felhasználású jelzáloghitelt törlesztők így átlagosan továbbra is 7,6 százalékos, míg a lakáshitelt törlesztők 6,3 százalékos kamatot fizettek. Az új forint lakáscélú hitelek kamata a XI. és a XII. hónap között 28 bázisponttal nőtt, a fogyasztási hitelek átlagos hitelköltség mutatója pedig 3 bázisponttal lett magasabb.

A lakossági hitelezést tekintve elsősorban továbbra is keresleti oldali problémáról beszélhetünk a háztartások bizalomvesztése mellett, és a gazdaság élénkülése ellenére. Ezzel szemben a vállalati hitelezés visszaesésében keresleti és kínálati tényezők egyaránt szerepet játszanak. A gyorsuló, de törekeny gazdasági növekedés miatt a cégek kívánnak beruházási döntéseikkel, amely mellett a bankok kockázatkerülése szigorú hitelfeltételeket, vagyis alacsony kínálatot eredményez. A korlátok enyhítését célozta az MNB Növekedési Hitelprogramja, amelynek korábbi kiugró pozitív eredményeit októbertől már nem sikerült elérni. A szezonálisan szűrt számok alapján a nettó forint hiteltörlesztés 22,7 milliárd forintnak felelt meg. Mindez azt jelenti, hogy ismét a hitelek törlesztése volt a dominánsabb folyamat a forintban denominált ügyleteknél. A devizahitelek tranzakcióinak nettó értéke – 95,7 milliárd forintot tett ki. A kettő eredőjeként adódó novemberi teljes nettó hitelezés így –118,4 milliárd forintnak felelt meg. A folyószámlahiteleken felüli bruttó forin hitel-kihelyezés 150 milliárd forintnak felelt meg, ami kismértékű javulást mutat az előző hónaphoz képest. Az újonnan nyújtott euróhitelek összege 79 milliárd forintot tett ki, ami szintén visszaesést jelent az előző havi számhoz viszonyítva.

A Kormányzat és a bankok számára is egyaránt fontos a nem teljesítő hitelek (NPL) részarányának csökkentése. Előbbi számára elsősorban a lakossági devizahitelezés területén a „humanitárius katasztrófa” elkerülése miatt, míg a bankok részére a profitabilitás növelése érdekében. Magyarországon a nem teljesítő hitelek állománya a teljes banki eszközre vetítve jelentősen nőtt 2008 óta.

A nem fizető hitelek állományának felfutásában meglátásunk szerint mindhárom szereplőnek (szabályozó hatóságok, bankok, lakosság) jelentős szerepe volt.

Alapvető tény, hogy gyengülő devizában érdemes eladósodni, míg erősödőben előnyösebb hitelt nyújtani. Az ex post elemzésből azonban az látszik, hogy szinte a legerősebb forintárfolyam mellett volt a legnagyobb a hitelezési volumen. Azaz az eladósodás éppen erősödő devizában történt, ami így hozzájárult a negatív folyamatok kialakulásához.

A követelések piacának, valamint az ingatlanpiac kínálta korlátozott lehetőségek miatt a hitelportfólió tisztítása még hosszú éveket vehet igénybe, ami indokolta a felülről történő beavatkozást az elmúlt 4 évben.

Rögzített árfolyamon történő végtörlesztés intézkedés nyertesei elsősorban azok a jobb helyzetben lévő adósok voltak, akik saját forrásból voltak képesek visszafizetni adósságukat. Tekintettel arra, hogy az adósok közül a kifejezetten jól teljesítő és magas jövedelmezőségűek kerültek ki a pénzüintézetek portfóliójából, ezért romlott a szektor NPL-je.

Mivel a hiteladósoknak a korábbi szinteknél (piaci árfolyam mellett) 20–30 százalékkal alacsonyabb törlesztő részletet kell fizetniük, ezért az árfolyamgát rendszer hozzájárulhat az NPL ráta csökkenéséhez, és egyben növelheti a bankok kockázatvállalási hajlandóságát.

A nem fizető hitelek forintosítása esetében a program hatása érezhető volt a 2012-ben bekövetkezett átmeneti portfólióminőség-javulásban. Ám mivel a forintosítás sok esetben még a tartozás elengedés ellenére is a törlesztő részletek emelkedését eredményezte volna a magas forintkamatok miatt, így alacsony volt a részvételi arány, és feltehetően azok is visszaestek a nem fizetők csoportjába, akik csatlakoztak a konstrukcióhoz.

Nemzeti Eszközkezelő 25 ezer adós hitelét és ingatlanját veszi át a bankrendszertől 2014 végéig. A 2013. évre tervezett 15 ezres keretet teljesítette a NET. A nem teljesítő adósok kb. 20 százalékának helyzetét lesz képes rendezni az állam. Mivel a bankok portfóliótisztítási lehetősége rendkívül korlátozott, így ez a bankok számára is kedvező lehetőség.

Az átlátható árazásnál fontos szabály, hogy a hitelezők kötelesek az új jelzáloghitel-szerződések megkötésekor előre meghatározni a kamatláb változását. Ez azt jelenti, hogy a kamatlábat vagy referencia kamathoz kell kötni vagy fix kamatozást kell alkalmazni.

Az eddigi devizahitel adósmentő intézkedések nem érintették a gépjármű hiteleseket. Ugyanakkor a gépjármű hitelezésnél egyértelműen kiemelendő, hogy a forintban denominált hitelek NPL rátája rendkívül magas, 2011-ben még 60 százalék feletti volt, majd csökkenő trendet mutatva 50 százalék alá süllyedt. Ez a ráta sokkal magasabb, mint a deviza gépjárműhitelek esetében. Ebből mindenképpen az következik, hogy egységesebb, azaz a forinthitelesekre is kiterjedő intézkedés lenne szükséges.

A hitelezésben látható, hogy az NPL ráta növekvő trendet mutat, amely a potyautasok erősebb NAV-os szűrését is szükségeltetné annak érdekében, hogy egy valós számot kaphassunk a fizetni ténylegesen nem tudó hiteladósokról.

Az árfolyamgát módszer egyértelműen csökkentheti az NPL rátát, így annak népszerűsítése elengedhetetlen feladat. Az NGM pedig az Európai Bíróság egyelőre csak előzetes jelzésére azt nyilatkozta, hogy egy későbbi kedvezőbb megoldás az árfolyamgát rendszerében lévő lakossági szereplőkre is vonatkozik majd, ezáltal is ösztönözve a lakossági szereplőket a belépésre.

A Kormány tehát az elmúlt négy év során sokat tett az adósságállomány leépítésének ügyében. Ugyanakkor az egyes intézkedések az NPL rátára vegyesen hatottak.

1 Monitoring

A KSH¹ első becslése szerint a magyar GDP 2013 utolsó negyedében a szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint negyedéves bázison 0,6 százalékkal nőtt. Az év/év növekedés a gazdasági teljesítmény dinamikus gyorsulását jelzi: 2,7 százalékon áll a mutató, ami közel 1 százalékponttal magasabb, mint a III. negyedévben. A jó év végi teljesítmény továbbra is az ipari termelés felfutásának, a mezőgazdaságnak, továbbá az építőiparnak köszönhető. A magyar éves bázisú növekedési ráta uniós szinten is kiemelkedőnek számít. A régiós országok közül Romániában mértek csak magasabb, 5,1 százalékos növekedést a IV. negyedévben. Az Európai Unió 28 tagállamának aggregált teljesítménye is jelentősen javult: 1 százalékos éves bázisú növekedést regisztráltak.

Az ipari teljesítmény novemberben regisztrált lassulása csak átmenetinek bizonyult, mivel 2013 decemberében évek óta nem látott mértékű, 6,8 százalékos éves bővülést jeleznek a KSH adatai². Ennek ellenére az előző hónaphoz képest az év végi leállások miatt ismételten zsugorodott az ipari termelés volumene: 1,9 százalékos a visszaesés a szezonálisan és munkanappal kiigazított adat szerint. A kiugróan jó éves teljesítmény elsősorban a tavaly év végi rendkívül alacsony bázisnak köszönhető, míg idén kisebb mértékű volt a szokásos év végi leállítás. Az ipar 2013. évi 1,4 százalékos növekedését az exportértékesítés húzta: 2012-höz képest tavaly közel 5 százalékkal nőtt a volumen, míg 2013 decemberében éves bázison közel 13 százalékos növekedést regisztráltak. Ezzel szemben az ipar belföldi értékesítésének volumene a korábbi hónapokkal ellentétben ismét zsugorodott, decemberben 2 százalékkal, 2013 egészében 1,8 százalékos zsugorodást regisztráltak. Az ipari termelést a tavalyi év egészében és az év utolsó hónapjában is a feldolgozóipar, ezen belül is a járműgyártás exportteljesítménye segítette: a legnagyobb súlyú ágazat exportvolumene 2013 egészében 18,4 százalékkal, decemberben 50 százalékkal nőtt. A megfigyelt feldolgozóipari ágazatok összes új rendelése 85 százalékkal, az exportrendelések 93,4 százalékkal nőtt. A kiugró növekedés hátterében egy hosszabb időszakra vonatkozó, egyszeri, nagy megrendelés áll. Az összes rendelésállomány 2013 utolsó hónapjában közel 13 százalékkal haladta meg az előző év decemberit. Az iparra vonatkozó legfőbb bizalmi indikátorok három egymást követő hónapja pozitív tartományban vannak, amire 2011 eleje óta nem volt példa.

Az építőipar teljesítménye decemberben, az előző hónaphoz viszonyítva, szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint 1,3 százalékkal zsugorodott. Ezzel szemben az éves bázisú volumennövekedés 11,4 százalékot tett ki. Továbbra is mindkét építményfőcsoport termelése emelkedést mutat: decemberben az épületek építése közel 13 százalékkal, az egyéb építményeké 9,3 százalékkal emelkedett az előző év azonos időszakához viszonyítva. A havi bázisú építőipari visszaesést az épületek építésének

¹ <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/gde/gde21312.pdf> 1. oldal

² <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/ipa/ipa21312.pdf> 1. oldal

csökkenése vezérelte, ami azonban csak átmeneti jelenség lehet. 2013 egészében megtört az építőipar évek óta tartó mélyrepülése: az építőipari termelés közel 10 százalékkal múlta felül az előző évit. A növekedés elsősorban az ipari épületek építésének tudható be, ugyanakkor a lakásépítések továbbra is csökkenő tendenciát mutattak. Az egyéb építmények közül főként a közlekedési infrastruktúra fejlesztésének köszönhető a jó 2013. évi ágazati teljesmény. Az új építőipari szerződések volumene 2013 utolsó hónapjában 59 százalékkal volt magasabb az egy évvel korábbinál. Ezt főként a gyorsforgalmi úthálózat bővítésére, valamint árvízvédelmi és közműfejlesztési munkákra kötött szerződések segítették. A teljes szerződésállomány a tavalyi év végén 65 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbit. Az építőipari bizalmi indikátorok folytatták emelkedő tendenciájukat az elmúlt hónapban, vagyis az ágazati teljesítmény rövidtávon tovább fokozódhat.

A kiskereskedelmi forgalom a szezonális és naptárhatástól megtisztított adatok szerint 2013 novemberében 0,4 százalékos bővülést mutatott az előző hónap bázisán, így már két egymást követő hónapban is növekedett a mutató. Az éves növekedési ütem folytatta gyorsulását, és novemberben már 4,8 százalékkal bővült a kiskereskedelmi forgalom. A KSH³ decemberre vonatkozó gyorsbecslése alapján némi lassulást mutat a volumenindex: az előző év azonos időszakához képest közel 2 százalékkal nőtt a kiskereskedelmi forgalom naptárhatástól megtisztított volumene. A megelőző hónaphoz képest döntően az élelmiszerkereskedelem visszafogott bővülése (0,4 százalék) okozhatta az éves ráta lassulását. A nem élelmiszer jellegű kereskedelem 2,7, az üzemanyag-kiskereskedelem 4,9 százalékkal nőtt éves összevetésben. A kiskereskedelmi ágazat bizalmi mérlege historikus csúcsra emelkedett, míg a háztartások körében is sokéves csúcsot döntöttek a várakozások: a következő 12 hónap általános gazdasági helyzetének megítélése, és a pénzügyi helyzetükre vonatkozó megítélés mutatók 2006 óta először fordultak pozitívba.

1.1 Hitelezési körkép

1.1.1 Lakossági szegmens

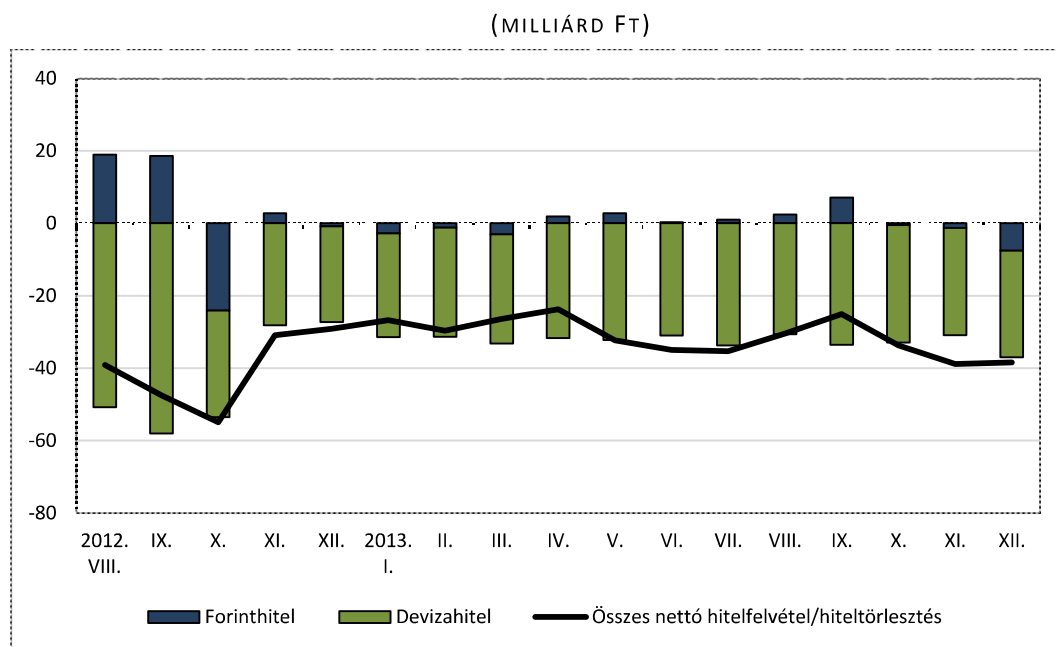
A háztartások decemberben is hiteltörlesztői pozícióban voltak, azaz több hitelt fizettek vissza, mint amennyi újat felvettek. A szezonálisan kiigazított adatok szerint **a teljes nettó hiteltörlesztés** az előző hónaphoz hasonlóan alakult, **38,4 milliárd forintnak felelt meg**. A nettó forint-hitel törlesztés 7,6 milliárd forintot tett ki, miközben devizában 29,4 milliárd forinttal maradt el a hitelfelvételi tranzakciók mértéke a visszafizetésektől.⁴

³ <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/kisker/kisker1311.pdf> 1. oldal

⁴ http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statiztika/mnbhu_kerdesek_valaszok/mnbhu_stat_forum_valaszok/mnbhu_hitelintezetek_osszevont_merlegenek_alakulas/0708_monstatpubl_huxls.xls (letöltve: 2014. február 12.)

A nyers adatokat vizsgálva **kismértékben csökkent az újonnan kihelyezett forint alapú lakáscélú hitelek volumene** a tizenkettedik hónapban. Decemberben 34 milliárd forintnak felelt meg a lakáscélú hitelek törlesztése, ami nagyobb hitel visszafizetést jelent a megelőző 12 hónap átlagánál.⁵

1. ÁBRA: A HÁZTARTÁSOKKAL BONYOLÍTOTT HITELTRANZAKCIÓK SZEZONÁLISAN IGAZÍTOTT ÉRTÉKE



Forrás: MNB

A lakosság folyamatos hiteltörlesztői pozíciójának köszönhetően **az elmúlt egy évben összesen 5,4 százalékkal lett kisebb a teljes hitelállomány**. A háztartások mérlegalkalmazkodását, az állomány leépítését nehezítette a forint jelentősebb gyengülése, amely a devizaalapú hitelek ártértekéldésén keresztül az állomány bővülését okozták. A lakossági hitelállomány nagy része ugyanis svájci frankban denominált, amely devizával szemben nagyjából 7,5 százalékkal lett gyengébb a hazai fizetőeszköz az elmúlt egy évben. A háztartások teljes hitelállománya a nem kiigazított adatok szerint is csökkent (92,3 milliárd forinttal) december folyamán.⁶ Az előző hónaphoz képest csak az áru- és egyéb fogyasztási hitelek nőttek, de ez a termékkör a teljes hitelállománynak csak a 0,5 százalékát teszi ki.

Folytatódott a lakosság pénzügyi eszközeinek átcsoportosítása, amiért elsősorban továbbra is a kamatkörnyezet mérséklődése a felelős. Szezonálisan igazított adatok alapján a tranzakciókból fakadóan **nettó 47 milliárd forinttal csökkentek a háztartások banki betétei**

⁵http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statisztika/mnbhu_statisztikai_idosorok/hu0902_lakossagi_HUF.xls (letöltve: 2014. február 12.)

⁶http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statisztika/mnbhu_kerdesek_valaszok/mnbhu_stat_forum_valaszok/mnbhu_hitelintezetek_osszevont_merlegenek_alakulas/0708_monstatpubl_huxls.xls (letöltve: 2014. február 12.)

decemberben.⁷ Az MNB által gyűjtött nyers finanszírozási adatok alapján arra következtethetünk, hogy ezzel egyidejűleg jelentős mértékű volt a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (33,9 milliárd forint) és a befektetési jegyek (96,1 milliárd) vásárlása. A szektorban ezzel az év 12 hónapjában beáramlott eszközök és kiáramlott kötelezettségek egyenlege 1447,5 milliárd forintnak felelt meg.

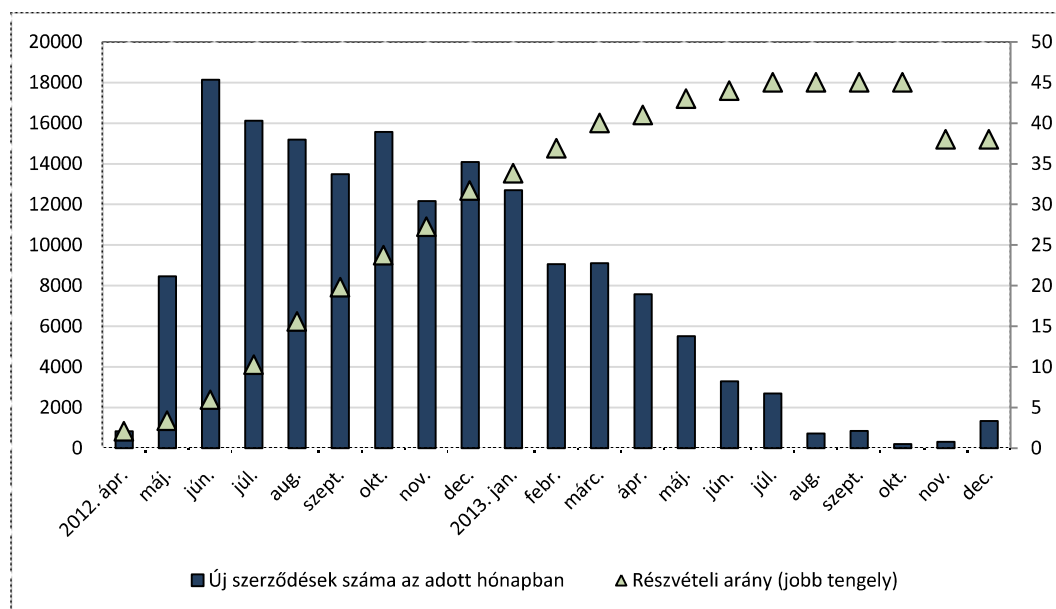
1. TÁBLÁZAT: A LAKOSSÁGI HITELÁLLOMÁNY MÉRTÉKE (MILLIÁRD FORINT) ÉS VÁLTOZÁSA HITELTÍPUSOK SZERINT

	Személyi hitel	Lakáscélú hitel	Gépjármű vásárlási*	Áru és egyéb fogy.-i	Szabad felh. jelzálogh.	Folyószámla a hitel	Egyéb hitel	Összes hitel
okt.	343	3336	289	35	2158	446	234	6842
1 hónap	-1,9%	-1,0%	-2,2%	2,9%	-1,4%	-1,4%	-3,6%	-1,3%
3 hónap	-3,9%	-2,0%	-7,4%	2,1%	-2,6%	-3,2%	-5,5%	-2,7%
1 év	-14,6%	-5,6%	8,9%	-9,8%	-6,4%	0,1%	-2,2%	-5,4%

Forrás: MNB

A hitelintézetek veszteségeinek továbbra is jelentős része származik a nem teljesítő hitelekéből. A késedelembe lévő hitelek magas aránya pedig korlátozza a bankszektor tőke- és kockázatvállalási kapacitását, ami ezen keresztül visszafogja a hitelezési aktivitást. A lakosság fizetési képességének javítása céljából jött létre az árfolyamgát rendszere, mely alacsonyabb havi részleteken való törlesztést tesz lehetővé. Az MNB adatai⁸ szerint **decemberben** az árfolyamgát II. konstrukcióban **1343 új szerződés került megkötésre.**

2. ÁBRA: AZ ÁRFOLYAMGÁT RENDSZERÉBE BELÉPŐK SZÁMA AZ ADOTT HÓNAPBAN



Forrás: MNB

⁷http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statisztika/statisztikai-adatok-informaciok/adatok-idosorok/x-monetaris-es-egyeb-merlegstatisztikak/monepstat_hu.xls (letöltve: 2014. február 12.)

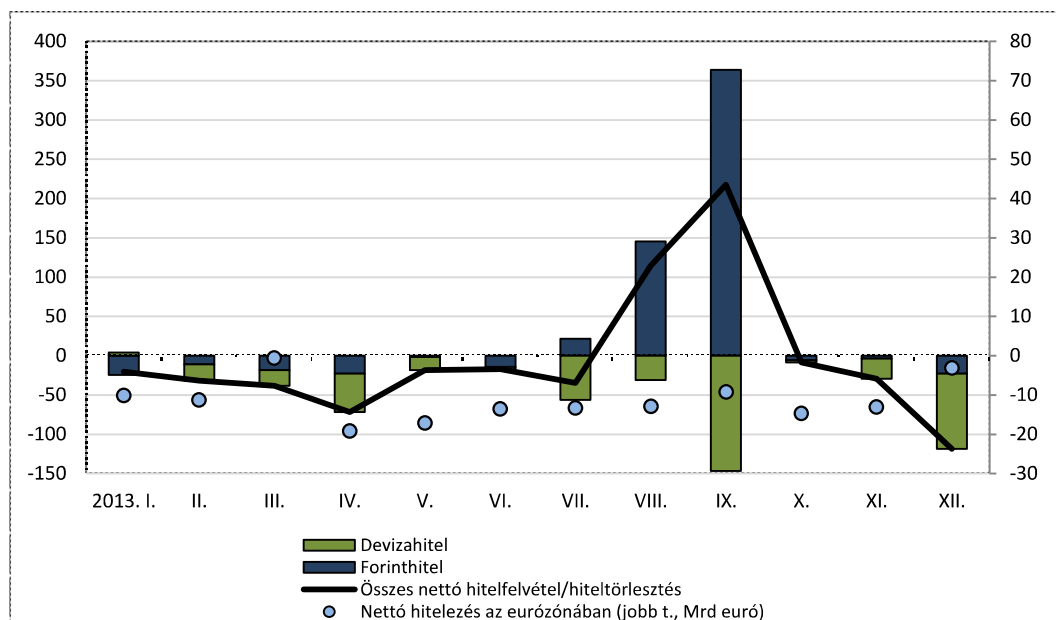
⁸http://felugyelet.mnb.hu/hirek_ujdonsagok/arfolyamgat_statisztika_131130.html (letöltve: 2014. február 12.)

Ez magasabb, mint a novemberi statisztika, amikor a konstrukció hatályba lépése óta a legalacsonyabb volt az újonnan beérkezett igények száma. Az újból növekvő igénylés eredményeként december végéig összesen 1325 milliárd forint értékű deviza alapú jelzáloghitel törlesztési árfolyama került rögzítésre, ami **az érintett devizakölcsön-állomány 38 százalékának felel meg**. Az előző hónapokhoz képest ez csökkenést jelez, amely egyrészt a devizaátértékelődés miatt következett be. Másrészt a jogosultak körének jelentős kiterjesztése okozta az arány visszaesését. A rögzített árfolyamon számított törlesztőrészlet feletti rész az ügyfelek gyűjtőszámláin halmozódik, melynek kamatrészét a bankok és az állam fele-fele arányban vállalják át. Az árfolyamgát rendszerébe belépők eddig összesen 26,3 milliárd forint értékű kamat megfizetése alól mentesültek.

1.1.2 Vállalati szegmens

A lakossági hitelezést tekintve elsősorban továbbra is keresleti oldali problémáról beszélhetünk a háztartások bizalomvesztése mellett, és a gazdaság élénkülése ellenére. Ezzel szemben a vállalati hitelezés visszaesésében keresleti és kínálati tényezők egyaránt szerepet játszanak. A gyorsuló, de törékeny gazdasági növekedés miatt a cégek kívánnak beruházási döntéseikkel, amely mellett a bankok kockázatkerülése szigorú hitelfeltételeket, vagyis alacsony kínálatot eredményez.

3. ÁBRA: A MAGYARORSZÁGI VÁLLALATOKKAL (MILLIÁRD FORINT) ÉS AZ EURÓZÓNA VÁLLALATAIVAL (MILLIÁRD EURÓ) BONYOLÍTOTT HITELTRANZAKCIÓK SZEZONÁLISAN IGAZÍTOTT ÉRTÉKE

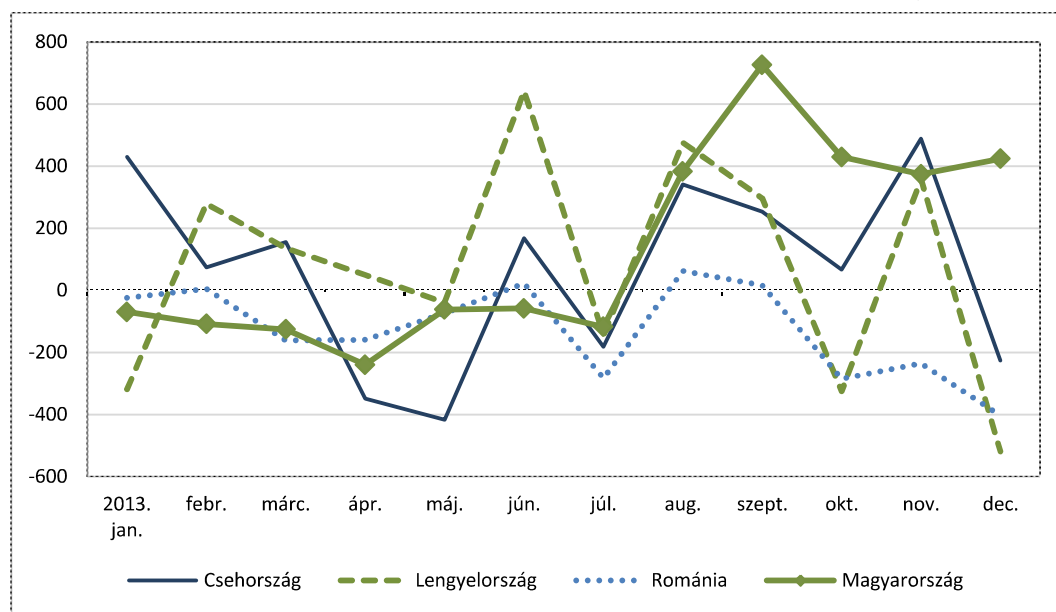


Forrás: MNB, EKB

A korlátok enyhítését célozta az MNB Növekedési Hitelprogramja, amelynek korábbi kiugró pozitív eredményeit októbertől már nem sikerült elérni. **A szezonálisan szűrt számok alapján a nettó forint hiteltörlesztés 22,7 milliárd forintnak felelt meg.** Mindez azt jelenti, hogy ismét a hitelek törlesztése volt a dominánsabb folyamat a forintban denominált ügyleteknél.

A devizahitelek tranzakcióinak nettó értéke –95,7 milliárd forintot tett ki. A kettő eredőjeként adódó decemberi teljes nettó hitelezés így –118,4 milliárd forintnak felelt meg.⁹ A folyószámlahiteleken felüli **bruttó forint hitel-kihelyezés 150 milliárd forintot tett ki**, ami kismértékű javulást mutat az előző hónaphoz képest.¹⁰ **Az újonnan nyújtott euróhitelek összege 79 milliárd forint volt**, ami szintén visszaesést jelent az előző havi számhoz viszonyítva.¹¹

4. ÁBRA: A VÁLLALATOKKAL BONYOLÍTOTT HITELTRANZAKCIÓK RÉGIÓS ÖSSZEVETÉSE (MILLIÓ EURÓ)



Megjegyzés: A hazai adatokat az MNB által közzétett, szezonálisan kiigazított adatok havi, átlagos középértékére euróra való konvertálásával nyertük. Forrás: EKB, MNB, Századvég-számítás

A régiós országokat vizsgálva **Csehországban, Romániában és Lengyelországban nettó hiteltörlesztői pozícióban voltak a vállalatok**. Csehországban 226 millió eurónak felelt meg a nettó hiteltörlesztés, Romániában is romlott a hitelezési pozíció, így decemberben 519 millió euró volt a nettó hiteltörlesztés, míg Lengyelországban ez az adat 403 millió euróra rúg. Ami az eurózónát illeti, az októberi átmeneti romlást követően javult a hitelezési helyzet, bár a tizenkettedik hónapban is negatív nettó hiteltranzakció mutatkozott az Európai Központi Bank statisztikái alapján.

⁹http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statisztika/mnbhu_kerdesek_valaszok/mnbhu_stat_forum_valaszok/mnbhu_hitelintezetek_osszevont_merlegenek_alakulas/0708_monstatpubl_huxls.xls (letöltve: 2014. február 12.)

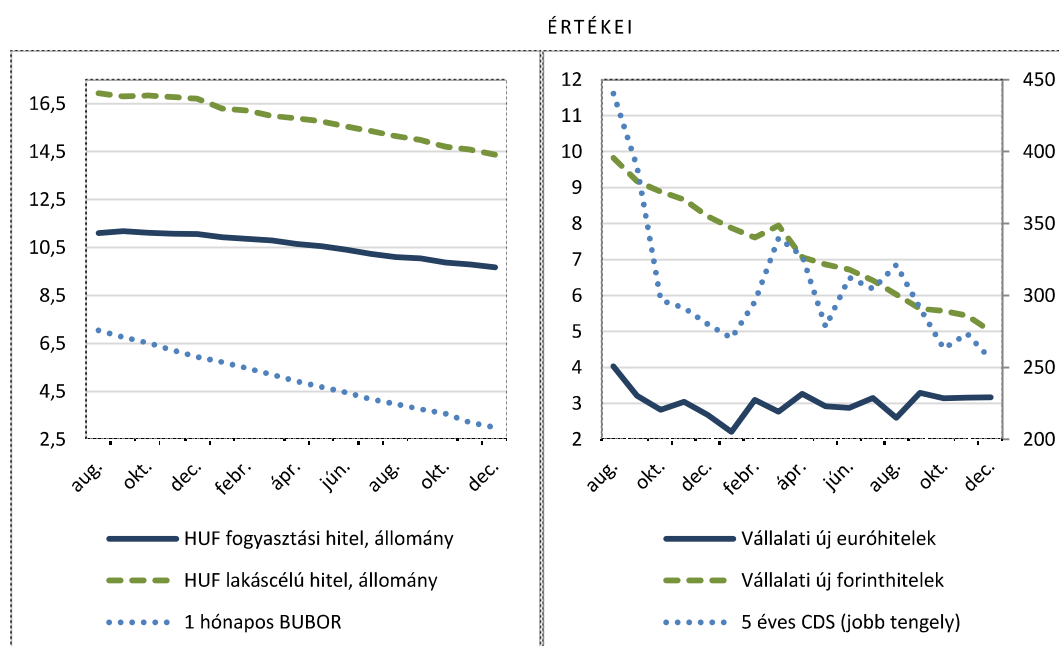
¹⁰http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statisztika/mnbhu_statisztikai_idosorok/hu0901_vallalkozoi_HUF.xls (letöltve: 2014. február 12.)

¹¹http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statisztika/mnbhu_statisztikai_idosorok/hu0901_vallalkozoi_EUR.xls (letöltve: 2014. február 12.)

1.2 Kamatkörnyezet és kockázati megítélés

Decemberben tovább folytatódott a lakosság kamatterheinek mérséklődése. A hónap folyamán 12, valamint 20 bázisponttal csökkentek a forint lakáscélú és szabad felhasználású hitelek kamatai.¹² Eközben az állomány legnagyobb részét kitevő svájci frank hitelek kamatterhe nem változott. A svájci frank alapú szabad felhasználású jelzáloghitelt törlesztők így átlagosan továbbra is 7,6 százalékos, míg a lakáshitelt törlesztők 6,3 százalékos kamatot fizettek.¹³ **Az új forint lakáscélú hitelek kamata a XI. és a XII. hónap között 28 bázisponttal nőtt, a fogyasztási hitelek átlagos hitelköltség mutatója pedig 3 bázisponttal lett magasabb.**

5. ÁBRA: A HÁZTARTÁSI (ÁLLOMÁNY) HITELKAMATOK ÉS VÁLLALATI (ÚJ HITELEK) HITELKAMATOK ALAKULÁSA (SZÁZALÉK), ILLETVE AZ EGYHAVI BUBOR (SZÁZALÉK) ÉS AZ 5 ÉVES CDS (BÁZISPONT)



Forrás: MNB Thomson Reuters

A vállalatok számára nyújtott forinthitelek kamatai december folyamán 42 bázisponttal¹⁴ csökkentek, míg az új euróhitelek kamatai 30 bázisponttal csökkentek.¹⁵ 2012 augusztusa óta így összesen 483 (forinthitelek), illetve 117 (euróhitelek) bázisponttal lettek alacsonyabbak a vállalati új hitelek kamatai. A már fennálló állomány kamatait tekintve a forinthitelek esetén 25 bázispontos csökkenést számított az MNB novemberre vonatkozóan, míg az euróalapú hitelek kamatai nem változtak érdemben. A mérséklődésben a lazább

¹² http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statiztika/mnbhu_statiztikai_idosorok/hu0902_lakossagi_HUF.xls (letöltve: 2014. február 12.)

¹³ http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statiztika/mnbhu_statiztikai_idosorok/hu0906_fogyaszta_si_CHF.xls (letöltve: 2014. február 12.)

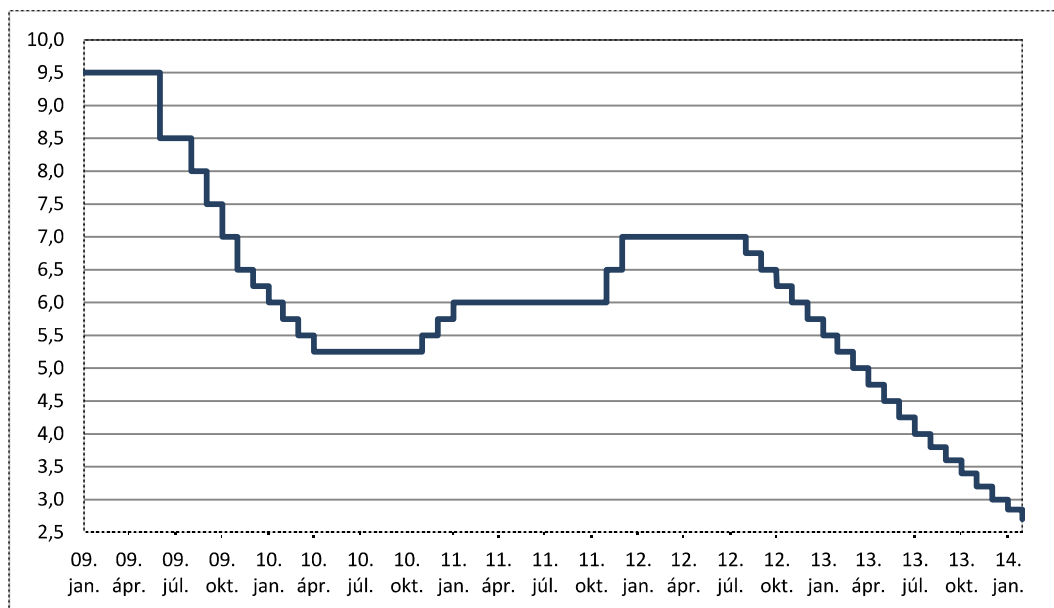
¹⁴ http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statiztika/mnbhu_statiztikai_idosorok/hu0901_vallalkozoi_HUF.xls (letöltve: 2014. február 12.)

¹⁵ http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statiztika/mnbhu_statiztikai_idosorok/hu0901_vallalkozoi_EUR.xls (letöltve: 2014. február 12.)

monetáris politika mellett az is szerepet játszott, hogy tavaly óta nagymértékben javult az ország kockázati megítélése, ami alacsonyabb felárakat tett lehetővé. Az 5 éves CDS a kamatvágási ciklus kezdete óta nagyjából 200 bázisponttal csökkent.

Az MNB újabb kamatvágásokat hajtott végre januárban és februárban, így a 15-15 bázispontos csökkentés hatására ismételten historikus mélypontra, 2,70 százalékra mérséklődött az irányadó kamat szintje. A Monetáris Tanács megítélése szerint idén és jövőre is folytatódhat a magyar gazdaság bővülése. Az infláció decemberben tovább mérséklődött, amiben elsősorban a szabályozott energiaárak novemberi csökkentése játszik szerepet. A tartósan alacsony inflációs környezet segíti az inflációs várakozások alkalmazkodását. A következő negyedévekben folytatódhat a gazdasági növekedés, mely a korábbiaknál kiegyensúlyozottabb szerkezetben valósulhat meg. Az export növekedése mellett a belső kereslet is bővízhet a következő években. A nemzetközi befektetői hangulat az amerikai eszközvásárlási program év végi lassítása ellenére is támogató maradt, Magyarország kockázati megítélése javult, mely a CDS-felárak és kötvényhozamok mérséklődésében is tükröződött.¹⁶

6. ÁBRA: A JEGYBANK IRÁNYADÓ KAMATÁNAK VÁLTOZÁSA (SZÁZALÉK)



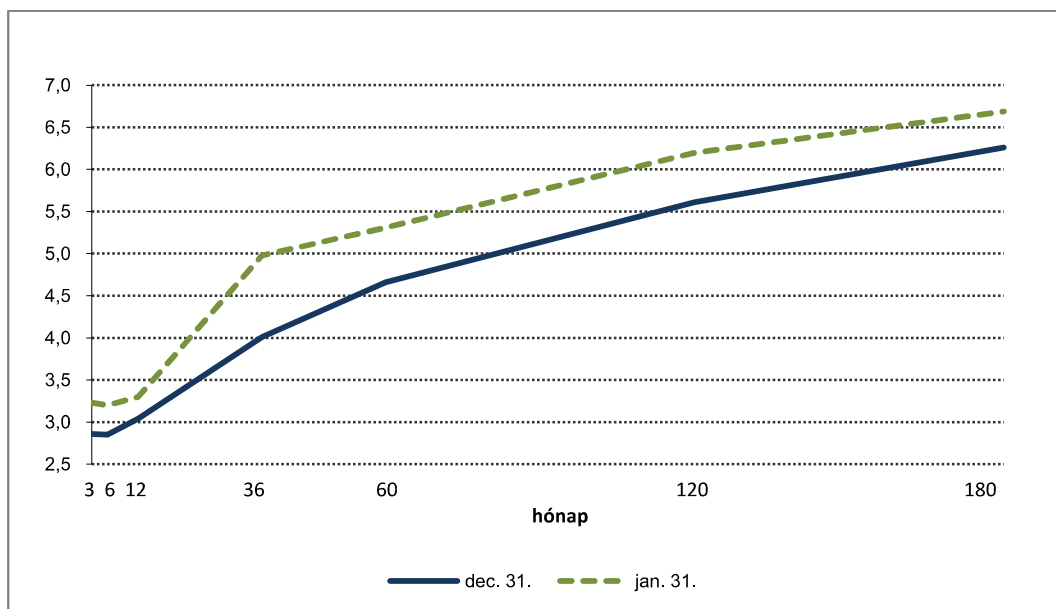
Forrás: MNB

A hazai mutatók december folyamán a kockázati megítélés javulását eredményezték. A FED január 30-i döntése értelmében sor került az eszközvásárlási program további lassítására, amely részben hatást gyakorolt a feltörekvő piacokra. A bejelentés szerint a korábbi 75 milliárd helyett már csak 65 milliárd USD-t költ majd a FED eszközvásárlásra. Hosszabb távon a kötvénypiacoknak ez kedvezőtlen lehet, míg a részvénypiacok profitálhatnak belőle. **A feltörekvő piacokat tekintve csökkenhet a beáramló tőke**

¹⁶ http://www.mnb.hu/Monetaris_politika/donteshozatal/mnbhu_monet_kozlem/mtkozl_20140121_kozlemen_y (letöltés: 2014. február 12.)

nagysága, és nőhet annak változékonysága. Az újabb kamatvágás hatására, illetve a kockázatok mérséklődése az egyik serpenyőben, a másikban pedig a feltörekvő piacokat egységesen érintő nagyobb bizonytalanság következtében **feljebb tolódott a másodpiaci hozamgörbe.** A hosszabb lejáratokhoz tartozó hozamok növekedése (43-tól 97 bázispontig)¹⁷ **a hosszú távú kilátások romlását jelzik a piacokon.**

7. ÁBRA: A MÁSODPIACI HOZAMGÖRBE ALAKULÁSA (SZÁZALÉK)

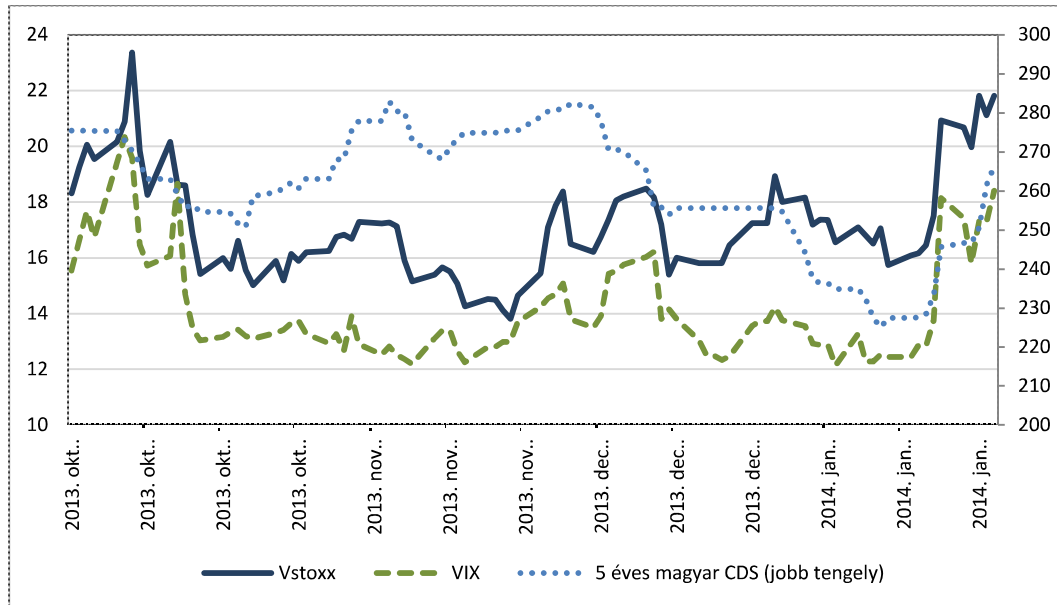


Forrás: Thomson Reuters, MNB

Januárban a magyar országhoz tartozó 5 éves CDS 11 egységgel, 266 bázisponttal emelkedett. A forint árfolyama jelentősen gyengült az elmúlt egy hónapban: a dollár több mint 6 százalékkal, az euró majdnem 5 százalékkal került többbe. Ennek egy jelentős oka volt a feltörekvő piacokat illető kedvezőtlenebb megítélés, a gyengébb kínai növekedési adat, a török líra leértékelődése nyomán létrejött kamatemelés. Az MNB minden esetre meglepte a piacokat, és semmilyen intervenciót nem hajtott végre a forint árfolyamának védelmében. Egy dollár MNB középárfolyama 230, míg egy euróé 311 forint volt január végén. Kitekintve a régióra, a cseh korona euróval szembeni árfolyama kis mértékben gyengült, míg a lengyel zloty kurzusa jelentős 2 százalékkal gyengült a közös valutával szemben.

¹⁷ <http://akk.hu/benchmark1.ivy?public.cat-sys-24C8C719-3AFD-433C-A0C7-37D3FCF31DE5-filtergroup=datumflt> (letöltés 2014. február 12.)

8. ÁBRA: A FŐBB KOCKÁZATI INDEXEK ALAKULÁSA (SZÁZALÉK, BÁZISPONT)



Forrás: Thomson Reuters, MNB

Az európai piacokon és az amerikai piacokon is romlott a befektetők kockázati megítélése. Az amerikai piac szereplőinek kockázati toleranciáját kifejező VIX „félelemindex” a monetáris lazítás további csökkentése miatt emelkedett. Eközben az index európai megfelelője, az Euro Stoxx 50 indexre vonatkozó opciók alapján számított VStoxx értéke több mint 4,5 százalékponttal lett magasabb, ami a kockázatkerülés jelentősebb erősödését jelzi.

2 Elemzés: A nem teljesítő hitelek állományának növekedése és a devizahiteles intézkedések Magyarországon

A Kormányzat és a bankok számára is egyaránt fontos a nem teljesítő hitelek (NPL) részarányának csökkentése. Előbbi számára elsősorban a lakossági devizahitelezés területén a „humanitárius katasztrófa” elkerülése miatt, míg a bankok részére a profitabilitás növelése érdekében.

Ezért a nem teljesítő hitelek magyarországi növekedésének okait vizsgáljuk, azaz arra a kérdésre keressük a választ, hogy miért alakulhatott ki a közel 20 százalékos¹⁸ 90 napon túli tartozással rendelkező hitelállomány. Elemezzük továbbá azt, hogy a második Orbán-kormány alatt milyen intézkedések történtek és ezeknek milyen hatásai voltak.

A magyarországi devizahitel állomány felfutásában alapvetően három szakaszt különböztethetünk meg. Az első kezdete 2000-re datálható, amikor a lakossági piacon megjelentek a devizaalapú gépkocsi finanszírozási hitelek. 2003-ig ezek a hitelek jelentették szinte a kizárólagos típust a lakossági devizahitelezésben. 2004-ben a változást az indította el, hogy megszüntették az állami támogatású lakáshitelezést. Ennek következtében a forint hitelpiac beszűkült, és a bankok egy új termékkel, a lakossági devizaalapú ingatlanhitellel jelentek meg. Ezt követően megjelentek a szabad felhasználású devizaalapú jelzáloghitelek is. A devizahitelek legnagyobb felfutása 2006–2008 között történt. A válság hatására a devizahitelezés felfutása 2008-ban megállt, majd lassan csökkenésnek indult.¹⁹

A devizahitelezés magyarországi elterjedésének okaként a szakirodalom elsősorban a belföldi és a külföldi kamatok különbözetét említi meg. Balás és Nagy [2010]²⁰ szerint a magas kamatkülönbözethez a magasabb infláció révén a nagyobb nominális kamatlábak, a nagyobb országhozzáértékelési prémium és a laza fiskális politika járult hozzá. Csajbók és szerzőtársai [2009]²¹ szerint, ha rendelkezésre álltak volna kedvező feltételű forint alapú hitelek, akkor a lakosság azt részesítette volna előnyben. A forint hitelek refinanszírozásához hiányoztak azonban a stabilan magas megtakarítások és a hosszú lejáratú jelzálog hitelpiacok. A bankok közvetlenül nem vállaltak árfolyamkockázatot, de a lakosság és a vállalati szektor igen. A 2004-ben csatlakozó EU-s országok esetében meglehetősen széles a paletta. Csehországban gyakorlatilag nem alakult ki a lakossági devizahitelezés, míg a balti országokban csaknem kizárólagossá vált, azaz közel 100 százalékos volt.

¹⁸http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Kiadvanyok/mnbhu_stabil/mnbhu_stab_jel_201311/Jelent%C3%A9s%20a%20p%C3%A9nz%C3%BCgyi%20stabilit%C3%A1sr%C3%B3l%202013.%20november.pdf

¹⁹http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Kiadvanyok/mnbhu_mnbszemle/mnbhu_msz_201010/balas-nagy_mnbszemle_1007.pdf 7. oldal

²⁰http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Kiadvanyok/mnbhu_mnbszemle/mnbhu_msz_201010/balas-nagy_mnbszemle_1007.pdf 8. oldal

²¹ <http://mek.oszk.hu/12200/12202/12202.pdf>

Magyarországon a nem teljesítő hitelek állománya a teljes banki eszközre vetítve (NPL) jelentősen nőtt 2008 óta. A nem fizető hitelek állományának felfutásában meglátásunk szerint mindhárom szereplőnek (szabályozó hatóságok, bankok, lakosság) jelentős szerepe van.

A szabályozó hatóságok bár jelezték esetenként a devizahitelezés túlburjánzásának kockázatát, de nem szüntették meg azt. Erre csak 2010-ben került sor: a devizahitelezés visszaszorítását jelentősen támogatta a 361/2009. (XII. 30) Kormányrendelet,²² valamint a lakossági devizaalapú hitelezés betiltását előíró 2010. évi XCVI. törvény.²³

A bankok a rövid távú jelentős profit elnyerése érdekében nem vizsgálták meg alaposan a hiteladós fizetőképességét. Nem vették figyelembe, hogy a lakosságnak csekély információja van a devizák árfolyamának és kamatának múltbeli és jövőbeni várható alakulásáról. Továbbá nem hívták fel a figyelmet arra, hogy egy jelentősebb árfolyamgyengülés milyen hatással lehet a törlesztőrészletek nagyságára. Ez tipikusan példázza a pénzügyi szektorban meglévő aszimmetrikus információk problémáját.

A lakosság egy jelentős része a döntését a pillanatnyi fizetőképessége alapján hozta meg, függetlenül a THM-től (teljes hiteldíj-mutatótól). A hitelt felvevő továbbá nem kalkulált az árfolyamkockázattal és a kamatkockázattal sem.

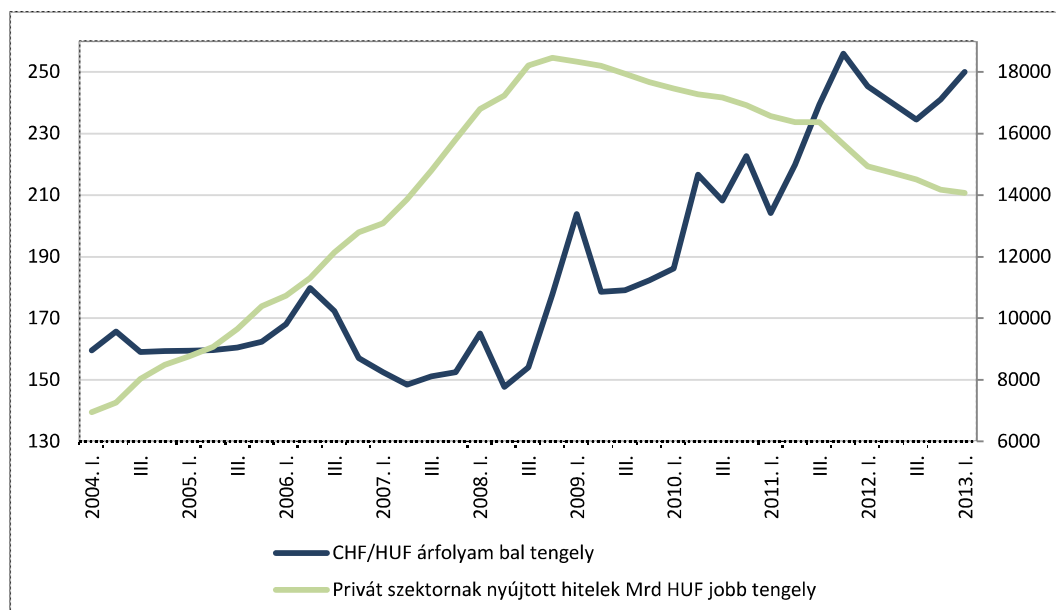
Alapvető tény, hogy gyengülő devizában érdemes eladósodni, míg erősödőben előnyösebb hitelt nyújtani. Nyilvánvalóan a piaci szereplők kevés információval rendelkeztek arról, hogy a jövőben hogyan alakul a legkeresettebb devizák és a forint árfolyama. **Az ex post elemzésből azonban az látszik, hogy szinte a legerősebb forintárfolyam mellett volt a legnagyobb a hitelezési volumen (9. ábra). Azaz az eladósodás éppen erősödő devizában történt, ami így hozzájárult a negatív folyamatok kialakulásához.**

A 9. ábrán látszik, hogy a forint árfolyamának jelentős támaszt adott az a tény, hogy a privát szektor elsősorban svájci frankban jelentősen eladósodott. Tehát a lakosság és a vállalatok nyitott pozíciót vállaltak svájci frankban. A legerősebb árfolyam 2008 második negyedévében alakult ki, míg a legnagyobb privát szférának nyújtott hitelek állománya a 2008. negyedik negyedéves adatoknál látszik. Sok szó esik jelenleg a lakossági hitelek forintosításáról, pontosabban annak kivitelezési nehézségeiről. A tömeges átváltás valóban felveti a forint árfolyamának gyengülését, ugyanakkor látszik az előző ábrán, hogy van összefüggés az erős forint és a privát szektornak nyújtott hitelek volumenének növekedése között. Természetesen nemcsak ennek köszönhető az erős árfolyam, mivel a magas kamatok is hozzájárultak az erősebb forinthez.

²² A körültekintő lakossági hitelezés feltételeiről és a hitelképesség vizsgálatáról.

²³ Egyes pénzügyi tárgyú törvényeknek a nehéz helyzetbe került lakáscélú hitelt felvevő fogyasztók megsegítése érdekében szükséges módosításáról.

9. ÁBRA: A PRIVÁT SZÉKTORNÁK NYÚJTOTT HITELEK ÉS A SVÁJCI FRANK/ FORINT ÁRFOLYÁMÁNAK ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON (2004–2013)



Forrás: MNB

Érdeemes lehet megvizsgálni azt, hogy a nem teljesítő hiteladósok összetétele hogyan alakult, milyen okokra vezethető vissza nem teljesítésük. A nem fizetésre okot adó tényezők között a legfontosabb a gazdasági válság hatása, a svájci frank árfolyamának jelentős erősödése a forinttal szemben, a svájci frank hitelkamatok emelkedése a vizsgált időszakban, továbbá a munkanélküliségi ráta jelentős, több mint 3 százalékpontos emelkedése 2008 és 2012 között. A forint hitelek kamatai ugyan csökkentek, de esetleg a hosszabb kamatperiódusok miatt ez még nem jelentett a forint hiteladósok túlnyomó többségénél alacsonyabb törlesztő részleteket.

A lakosság túlzott eladósodottságának jelentősége abból adódik, hogy korlátozza a bankok hitelezési aktivitását és ez által a gazdaság növekedését is. A bizonytalan gazdasági kilátások, a hitelintézeteket érő veszteségek miatt a pénzügyi közvetítőrendszer ma Magyarországon csak korlátozottan látja el legfőbb funkcióját, a megtakarításokallokálását, a hitelek nyújtását. A veszteségek jelentős része abból fakad, hogy a gazdaság szereplői nem törlesztik hiteleiket. **A követelések piacának, valamint az ingatlanpiac kínálta korlátozott lehetőségek miatt a hitelportfolió tisztítása még hosszú éveket vehet igénybe, ami indokolta a felülről történő beavatkozást az elmúlt 4 évben.** A következőkben röviden áttekintjük a második Orbán-kormány intézkedéseit a probléma megoldásának érdekében.

Rögzített árfolyamon történő végtörlesztés

A deviza jelzáloghitelek 2011 szeptemberének vége és 2012 februárja között lehetőséget kaptak arra, hogy kedvezményes árfolyamon (180 HUF/CHF, 250 HUF/EUR és 2 HUF/JPY) fizessék vissza teljes adósságukat. A PSZÁF adatai alapján mintegy 170 ezer lakossági hitel került végtörlesztésre összesen 1355 milliárd forint értékben. Az árfolyam változás hatását kiszűrve a deviza jelzáloghitel állomány 23 százalékkal lett alacsonyabb. A hitelintézetek számára összesen 370 milliárd forint veszteséget okozott a végtörlesztés, amelynek maximum 30 százalékát írhatták le a bankok a 2011. évi bankadójukból. **Ezen intézkedés nyertesei elsősorban azok a jobb helyzetben lévő adósok voltak, akik saját forrásból voltak képesek visszafizetni adósságukat. Tekintettel arra, hogy az adósok közül a kifejezetten jól teljesítő és magas jövedelmezőségűek kerültek ki a pénzintézetek portfóliójából, ezért romlott a szektor NPL-je.**

Árfolyamgát

Az árfolyamgát konstrukció lehetővé teszi, hogy a még teljesítő (ill. a legújabb árfolyamgát rendszer már a 90 napon túli és 180 napon belüli késedelmes fizetésű) deviza hiteladósok számára, hogy a fent említett rögzített árfolyamon teljesítsék törlesztéseiket 5 éven keresztül. 2013. decemberéig összesen 1324 milliárd forint értékben került alkalmazásra az árfolyamgát, ami a lehetséges állomány 37 százalékának felel meg. A gyűjtőszámla hitelek összesen 26,2 milliárd forint értékű kamat alól mentesültek 2013. december végéig. **Tekintettel arra, hogy a hiteladósoknak a korábbi szinteknél (piaci árfolyam mellett) 20–30 százalékkal alacsonyabb törlesztő részletet kell fizetniük, ezért az árfolyamgát rendszer hozzájárulhatott az NPL ráta csökkenéséhez és növelhette a bankok kockázatvállalási hajlandóságát.**

Nem fizető hitelek forintosítása

A nem teljesítő devizajelzáloghitel-adósok kérhették, hogy hiteleiket a bankok forintra váltsák és a tartozás 25 százalékát elengedjék.²⁴ Az átváltási árfolyam az MNB által meghirdetett, 2012. május 15. és 2012. június 15. között irányadó középárfolyamok átlagán történt. A bankok az elengedett tartozásrész 30 százalékát visszaigényelheték a bankadóból. A hitelek átváltásához szükséges devizát az MNB a devizatartalékból biztosította.

A program hatása érezhető volt a 2012-ben bekövetkezett átmeneti portfólióminőség-javulásban. Ám mivel a forintosítás sok esetben még a tartozás elengedés ellenére is a törlesztő részletek emelkedését eredményezte volna a magas forintkamatok miatt, így alacsony volt a részvételi arány, és feltehetően azok is visszaestek a nem fizetők csoportjába, akik csatlakoztak a konstrukcióhoz. A megnövekedett terhet kis mértékben

²⁴ 2011. évi LXXV. törvény 4/A. A fizetési kötelezettséget tartósan nem teljesítő devizakölcsön-adósok devizakölcsön-szerződése alapján fennálló fizetési kötelezettségének forintra váltása

lehetett mérsékelni a kamattámogatási programban való részvétellel, ahol a támogatás mértéke az állampapírhozam 50 százalékának felel meg. A 2012. évhez képest most jelentősen alacsonyabb a kamatkörnyezet, így újra felvetődhet egy forintosítási program kérdése. Ennek sikeressége azonban sokban függ a forint árfolyamától.

Nemzeti Eszközkezelő

A nem teljesítő jelzáloghitelek számára került felállításra a Nemzeti Eszközkezelő Zrt. (NET). A NET program keretében az állam megvásárolja a legrosszabb helyzetben lévő nem teljesítő adósok hiteleit és egyben biztosítja a bérlet lehetőségét alacsony bérleti díj ellenében. A program során a hitelintézetek elengedik az adósok fennmaradó tartozásait. **A Nemzeti Eszközkezelő 25 ezer adós hitelét és ingatlanját veszi át a bankrendszerrel 2014 végéig.**²⁵ **A 2013. évre tervezett 15 ezres keretet teljesítette a NET. A nem teljesítő adósoknak kb. 20 százalékának helyzetét lesz képes rendezni az állam. Mivel a bankok portfóliótisztítási lehetősége rendkívül korlátozott, így ez a bankok számára is kedvező lehetőség.** Ugyanakkor az eszközkezelő rendkívül alacsony áron veszi át az ingatlanokat, ami miatt sok esetben nem fogadják el az ajánlatot.

Átlátható árazás

2012 áprilisában léptek életbe a jelzáloghitelek árazásának átláthatóbbá tételét célzó szabályok.²⁶ **Fontos szabály, hogy a hitelezők kötelesek az új jelzáloghitel-szerződések megkötésekor előre meghatározni a kamatláb változását. Ez azt jelenti, hogy a kamatlábat vagy referencia kamathoz kell kötni vagy fix kamatozást kell alkalmazni.** A már fennálló jelzáloghitel-szerződések esetén az ügyfelek kérhették a szerződés módosítását, hogy az megfeleljen az új szabályoknak.

A módosítás lehetőségével feltehetően a kedvezőtlen banki új feltételek és az információ hiánya miatt kevesen éltek, így a korábban felépült állományon részben továbbra is fennmaradt a bankok árazási szabadsága.

A megnövekedett nem teljesítő hitelállomány vonatkozásában fontos lenne annak feltárása, hogy az egyes hiteladósok mekkora részarányt képviselnek a teljes állományban. Ennek ismerete ugyanis segít az NPL lebontásánál alkalmazott stratégiák megválasztásában. Az NPL állomány vonatkozásában tehát három szereplőt különböztethetünk meg: **potyautast** – aki jövedelmi helyzete alapján képes lenne fizetni, de nem teszi. Akik jövedelmi helyzetük alapján nem képesek fizetni két csoportra oszthatók. Az egyikbe a **menthetetlenek** tartoznak, akiknek jövedelmi helyzete feltehetően már nem fog javulni s a fedezetük is nehezen érvényesíthető. A másik csoport a **visszahozhatók** csoportja, akiknél a jelenlegi

²⁵ 128/2012. (IV.26.) Korm. rendelet a Nemzeti Eszközkezelő Zrt. működésével kapcsolatos egyes szabályokról

²⁶ 2011. évi CXLVIII. törvény a kölcsönök kamatai és a teljes hiteldíj mutató korlátozása, valamint az átlátható árazás biztosítása érdekében az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról

magas törlesztő részlet jelenti a gondot és hitelek átstrukturálásával újra tudnának fizetni. Az egyes csoportoknak részére különböző stratégiák alkalmazása javasolt.

Kérdés továbbá, hogy az egyes hiteltípusok hogyan járulnak hozzá az NPL ráta alakulásához, azaz mely hiteltípusoknál magasabb, illetve alacsonyabb a nem fizető hitelek aránya.

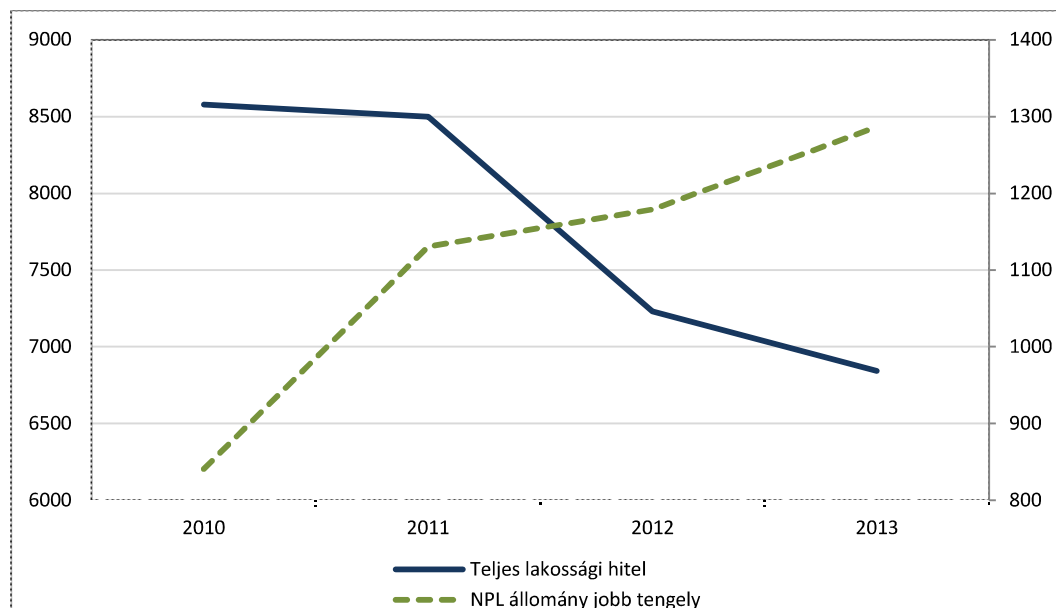
2. TÁBLÁZAT: A 90 NAPOT MEGHALADÓ KÉSEDELEMBEN LÉVŐ HITELEK ÁLLOMÁNYA ÉS ARÁNYA HITELTÍPUS SZERINT (2012)

	Teljes állomány (Mrd Ft)	Nem teljesítő állomány (Mrd Ft)	Kumulatív nem teljesítő állomány (százalék)	NPL ráta
Deviza szabad felhasználású jelzáloghitelek	1769	414	38	23,4%
Deviza lakáshitelek	1896	284	64	15,0%
Forint lakáshitelek	1513	118	74	7,8%
Forint szabad felhasználású jelzáloghitelek	400	98	83	24,5%
Forint személyi hitelek	258	49	88	19,0%
Folyószámlahitelek	398	39	91	9,8%
Forint gépjárműhitelek	61	30	94	49,0%
Deviza gépjárműhitelek	200	24	96	12,0%
Egyéb hitelek összesen	141	24	98	17,0%
Deviza személyi hitelek	84	13	99	15,4%
Áruvásárlási és egyéb hitelek összesen	33	6	100	18,2%
Teljes hitelállomány	6751	1099	100	16,3%

Forrás: MNB

A 10. ábráról leolvasható, hogy 2010 óta az NPL ráta emelkedése két tényezőtől fakad. Egyrészt a folyamatos mérlegalkalmazkodás és a nettó hitelvisszafizetői pozíció következtében a teljes lakossági hitelállomány zsugorodott: 2010 és 2013 között 20 százalékkal, vagyis az NPL ráta nevezője csökkent, ami önmagában emelte a nem fizető hitelállomány arányának növekedését. Emellett maga a nem teljesítő állomány, vagyis a mutató számlálója is jelentősen emelkedett az elmúlt évek folyamán, 55 százalékkal. Ebből következően az NPL ráta 2010 és 2013 közötti emelkedésének közel háromnegyede az NPL-állomány növekedéséből, maradék része pedig a teljes állomány csökkenéséből fakad.

10. ÁBRA: TELJES LAKOSSÁGI HITELÁLLOMÁNY ÉS NPL-ÁLLOMÁNY (MRD FORINT) (2010–2013)



Forrás: MNB

Az eddigi devizahitel adósmentő intézkedések nem érintették a gépjármű hiteleseket. Fontos azonban kiemelni, hogy itt egy 24 milliárdos nem teljesítő hitelállományról van szó, tehát jóval kisebb, mint a lakáshitelek nem teljesítő állománya. **Ugyanakkor a gépjármű hitelezésnél egyértelműen kiemelendő, hogy a forintban denominált hitelek NPL rátája rendkívül magas, 2011-ben még 60 százalék²⁷ feletti volt, ami csökkenő trendet mutatva 50 százalék alá süllyedt.** Ez a ráta sokkal magasabb, mint a deviza gépjárműhitelek esetében. A lakossági gépjármű devizahitelek darabszáma 2013 harmadik negyedévében 150 000, míg a forinthitelek mennyisége 100 000 darab.

Ebből mindenképpen az következik, hogy egységesebb, azaz a forinthitelesekre is kiterjedő intézkedés lenne szükséges. A hitelezésben látható, hogy az NPL ráta növekvő trendet mutat, amely a potyautasok erősebb NAV-os szűrését is szükségeltetné annak érdekében, hogy egy valós számot kaphassunk a fizetni nem tudó hiteladósokról.

Az árfolyamgát módszer egyértelműen csökkentheti az NPL rátát, így annak népszerűsítése elengedhetetlen feladat. Az árfolyamgát II.-be decemberben belépők száma már nagyobb a novemberi minimum után és a jogosultak körének kiterjesztése következtében. **Az NGM pedig az Európai Bíróság egyelőre csak előzetes jelzésére azt nyilatkozta, hogy egy későbbi kedvezőbb megoldás az árfolyamgát rendszerében lévő lakossági szereplőkre is vonatkozik majd, ez által is ösztönözve a lakossági szereplőket a belépésre.**

A Kormány tehát az elmúlt négy év során sokat tett az adósságállomány leépítésének ügyében. Ugyanakkor az egyes intézkedések az NPL rátára vegyesen hatottak.

²⁷ http://www.bankszovetseg.hu/wp-content/uploads/2012/09/2011_eves_jelentes.pdf